

LAKIALOITE 35/2006 vp

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 6 ja 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

PERUSTELUT

Kuoleman todellisuus ja oman kuoleman kohtaaminen nousevat yhä tärkeämmiksi teemoiksi terveydenhuollon eettisessä keskustelussa ja kuolevien potilaiden hoidon kehittämisessä. Potilaan oikeus päättää omasta hoidostaan on tärkeä periaate. Potilaan lakisääteinen asema on kansainvälisen vertailun valossa meillä vahva. Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain mukaan potilasta on hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan ja potilaalla on aina oikeus kieltäytyä hoidosta, jolloin häntä on hoidettava muulla lääketieteellisesti hyväksyttävällä tavalla. Jos potilas on aikaisemmin vakaasti ja pätevästi ilmaissut hoitoa koskevan tahtonsa esimerkiksi kirjallisen hoitotestamentin muodossa, hänelle ei saa antaa tämän tahdon vastaista hoitoa.

Kenenkään ei ole pakko ottaa vastaan lääketieteen saavutuksia, vaikka ne todennäköisesti pidentäisivät ihmisen elinpäiviä. Toisaalta hoitotahdon laatimiseen ja hoidosta kieltäytymi-

seen saattavat vaikuttaa väärät ja ennakkoluulojen sävyttämät käsitykset hoidon rasittavuudesta ja elämän laadusta sairastumisen jälkeen. Hoitotahtoa tulee kehittää niin, että siinä voi määrätä uskotun henkilön, jolla on oikeus käyttää potilaan puolesta puhevaltaa sellaisessa sairauden vaiheessa, jossa potilas ei enää kykene muodostamaan tai ilmaisemaan omaa tahtoaan. Uskottu henkilö voi olla potilaan lähiomainen, ystävä tai terveydenhuollon ammattilainen, jonka harkintakykyyn potilas luottaa mahdollisissa vaikeissa hoidollisissa valintatilanteissa ja joka on suostunut ottamaan tehtävän vastaan. Uskotun henkilön nimeäminen ehkäisee myös mahdollisia hoitovalintoihin liittyviä ristiriitatilanteita erimielisten omaisten kesken.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 6 ja 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan potilaan asemasta ja oikeuksista 17 päivänä elokuuta 1992 annetun lain (785/1992) 6 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisena kuin niistä on 3 momentti laissa 489/1999, ja lisätään 8 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

6 §

Potilaan itsemääräämisoikeus

— — — — —
Jos täysi-ikäinen potilas ei mielenterveydenhäiriön, kehitysvammaisuuden tai muun syyn vuoksi pysty päättämään hoidostaan, potilaan laillista edustajaa taikka lähiomaista tai muuta läheistä on ennen tärkeän hoitopäätöksen tekemistä kuultava sen selvittämiseksi, millainen hoito parhaiten vastaisi potilaan tahtoa. Jos potilas on aikaisemmin vakaasti ja pätevästi nimenyt kirjallisesti henkilön, jota haluaa kuultavan tehtäessä hänen hoitoaan koskevia päätöksiä, ja henkilö on antanut tähän suostumuksensa, hoitoa on annettava yhteisymmärryksessä nimetyn henkilön kanssa. Jos potilaan tahdosta ei saada selvitystä, potilasta on hoidettava tavalla, jota voidaan pitää hänen henkilökohtaisen etunsa mukaisena.

Tapauksissa, joita 2 momentissa tarkoitetaan, tulee hoitoon saada potilaan nimeämän henkilön, laillisen edustajan taikka lähiomaisen tai muun läheisen suostumus. Nimetyn henkilön, laillisen edustajan, lähiomaisen ja muun läheisen tulee suostumusta antaessaan ottaa huomioon potilaan aiemmin ilmaisema tahto tai, jos

hoitotahtoa ei ole ilmaistu, hänen henkilökohtainen etunsa. Jos nimetty henkilö, laillinen edustaja, lähiomainen tai muu läheinen kieltää hoidon antamisen tai hoitotoimenpiteen tekemisen potilaalle, potilasta on mahdollisuuksien mukaan hoidettava yhteisymmärryksessä suostumisesta kieltäytyvän henkilön kanssa muulla lääketieteellisesti hyväksyttävällä tavalla. Jos laillisen edustajan, lähiomaisen tai muun läheisen näkemykset hoidosta eroavat toisistaan, potilasta on hoidettava tavalla, jota voidaan pitää hänen henkilökohtaisen etunsa mukaisena.

8 §

Kiireellinen hoito

— — — — —
Jos potilas on nimennyt 6 §:n 2 momentissa mainitulla tavalla henkilön, jota haluaa kuultavan hoitoaan koskevissa päätöksissä, hoitoa on annettava yhteisymmärryksessä nimetyn henkilön kanssa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 13 päivänä huhtikuuta 2006

Päivi Räsänen /kd